

بنام خداوند جان و خرد

مجموعه دیروس فرهنگ و زبانهای باستانی

گردآورنده : ابوالفضل شیرخانی

۱۳۹۳

سرشناسه : شمیرخانی، ابوالفضل، ۱۳۶۲ :
عنوان و نام پدیدآور : مجموعه دروس فرهنگ و زبانهای باستانی؛ گردآورنده ابوالفضل شمیرخانی :
مشخصات نشر : تهران : نشر سمیرا، ۱۳۹۲ :
مشخصات ظاهری : ۴۹۰ ص :
شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۸۹۵۵-۶۶-۸ :

وضعیت فهرست نویسی : فیا
موضوع : زبان های باستانی ایران :
موضوع : فرهنگ ایرانی تاریخ :
موضوع : ایران دین تاریخ :
رده بندی کنگره : ۱۳۹۲ م ۹ ش ۵۶ PIR
رده بندی دیویی : ۴۱۰/۰۰۰ :
شماره کتابشناسی ملی : ۲۳۶۴۸۲

مجموعه دروس فرهنگ و زبان های باستانی

به کوشش : ابوالفضل شمیرخانی
نشر سمیرا

چاپ اول، ۱۰۰۰ نسخه، ۹۳

امور اجرایی : میراث کتاب

شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۸۹۵۵-۶۶-۸

قیمت : ۲۵۰۰ تومان

مرکز فروش : میراث کتاب، تلفن : ۰۲۱-۶۶۴۶۶۳۴۵ و ۶۶۴۶۶۳۴۸

تهران: خیابان انقلاب بین وصال و قدس کوچه اسکو شماره ۱۳

پیشگفتار

سیاسی دارم یزدان پاک را که مرا توان داد تا بتوانم در راستای خدمت به میراث این سرزمین و نیز دانش پژوهان ، گامی هر چند کوچک بردارم .

کتابی که پیش روی شماست حاصل جمع آوری اطلاعات از منابع مختلف مرتبط با رشته «فنگ و :بانهای باستانی است و در عین اختصار نویسی سعی شده است مطالب آن به آریه ای کنار هم چیده شود که علاوه بر حفظ ساختار علمی ، مجموعه ای تقریباً یکدست را اساس بحثها و موضوع ارائه دهد .

دو عامل را در نوشتن این مجموعه باید در نظر داشت : نخست پراکندگی منابع و دیگر عدم دستیابی همگان به همه منابع ، لذا مرا بر آن داشت تا با تهیه ی منابع معتبر و نیز جزوه های استادان این رشته آنرا صورت کتابی عرضه کرده تا بهره مندی کسانی که قصد بر تحصیل در این رشته را دارند آسان تر گردد .

نخست قصد داشتم هر کتاب را به صورت خلاصه نویسی با ذکر منبع تفکیک کنم ، چون دیدم چنین خلاصه همه منابع در کنار هم با ترتیب شدن آنها ، مجموعه ای مناسبتر بدست می آید چنین کردم ، مطالب این کتاب در سه بخش کنار هم قرار گرفته اند :

زبان و ادبیات ایران باستان ، اساطیر و دینهای ایران باستان ، تاریخ ایران باستان
هریک از این سه بخش دارای مباحث جداگانه ای است که با نظر به فهرست می توان بدانها دست یافت :

دربخش نخست این مجموعه از (زبانهای دوران باستان : هند و اروپایی ، هند و ایرانی ، ایرانی و زبانهای ایرانی میانه و نو ، آثار و ...) یاد شده است ، در بخش دوم از (

اسطوره آفرینش و قلمرو جهان خیر و شر ، پدید آمدن جهان هستی و سلسله پادشاهان اساطیری : پیشدادی و کیانی ، زرتشت و منجیان ، فرشگرد ، مناسک ، جشنها ، سایر کیشها و فرقه ها و ...) سخن رفته است ، دربخش سوم از (تاریخیچه دین در دوران باستان و سلسله های تاریخی) بحث شده است .

در نکته را در پایان اضافه نمایم : نخست اینکه بنده نه در قالب نویسنده ، بلکه گردآورنده این مجموعه بوده و دخل و تصرفی در مباحث علمی آن نداشته ام ، لذا در پیرنگاه بزرگان شرم داشتم ، بر خود عنوان نویسنده بگذارم ، دگر آنکه از دانش پژوهان و خوانندگان عزیز خواهشمند است به این مجموعه بسنده نکرده و از اصل منابع غافل نشوید .

با آرزوی پیروزی و موفقیت برای شما

ابوالفضل شیرخانی

فهرست مطالب

فصل اول : زبان و ادبیات ایران باستان

زبانهای دوران باستان :

زبانهای هند و اروپایی (۹) ، شاخه های زبانهای هند و اروپایی (۱۰) . هند و ایرانی (۱۳)

زبانهای ایرانی دوره باستان :

سکایی (۱۸) ، مادی (۱۹) ، اوستایی (۲۱) ، فارسی باستان (۵۰)

زبانهای دوره میانه :

بلخی (۶۳) ، سغدی (۶۴) ، خوارزمی (۷۳) ، سغدی (۷۶)

پارتی (۸۵) ، ساسانی (۹۴)

زبور پهلوی ، آثار مانوی ، آثار فارسی میانه ، زند و بازند (۱۰۷)

متون پهلوی (۱۱۱) ، آثار زرتشتی به زبان فارسی (۱۴۵)

شعر در ایران پیش از اسلام (۱۴۹)

زبانهای ایرانی دوره نو :

فارسی دری (۱۵۷) ، دیگر زبان ها و گویش های ایرانی نو (۱۶۰)

فصل دوم : اساطیر و دین های ایران باستان

آفرینش در اساطیر (۱۶۲) ، تصویر عالم (۱۶۹)

اهورامزدا ؛ دنیای روشنی (۱۷۱) ، امشاسپندان (۱۷۴) ، اردان (۱۸۳)

اهریمن ؛ دنیای تاریکی (۲۱۳) ، دیوان (۲۱۶)

کیومرث (۲۲۰) ، نخستین زوج (۲۲۲)

پیشدادیان :

هوشنگ (۲۲۴) ، تهمورث (۲۲۵) ، جمشید (۲۲۶) ، ضحاک (۲۳۰) ، هوشنگ (۲۳۱)

، فریدون (۲۳۲) ، منوچهر (۲۳۳) ، آرش (۲۳۴) ، گرشاسب (۲۳۵) ، سام ، زال ،

رستم (۲۳۶)

کیانیان :

کیقباد (۲۳۹) ، کیکاوس (۲۴۰) ، سیاوش (۲۴۲) ، کیخسرو (۲۴۳) ، افراسیاب (۲۴۵) ، لهراسب (۲۴۷) ، گشتاسب (۲۴۷)

سه هزار سال چهارم :

تشت (۲۵۱) ، پشتون و بهرام ورجاوند (۲۶۶) ، پایان جهان (۲۶۷) ، اوشیدر (۲۶۸) ، سیدرماه (۲۶۹) ، سوشیانس (۲۷۰) ، بازسازی جهان / فرشگرد (۲۷۲)
زننه کی پس از مرگ :

بهشت (۲۸۰) ، دایخ (۲۷۹) ، همیستگان / برزخ (۲۸۰)

مناسک

آتش (۲۸۱) ، عود (۲۸۱) ، مراسم مربوط به درگذشتگان (۲۸۸) ، تطهیر و آرایش (۲۹۲) ، سدره و کستی (۲۹۵) ، زار و یزش (۲۹۶) ، موبدان (۲۹۹) ، زناشویی (۳۰۱) ، نیروهای پنجگانه (۳۰۲) ، ور (۳۰۳) ، گاهشمار ، جشنهای گاهانبار و ماهیانه (۳۰۵)
کیش های دیگر :

مانی و مانویان (۳۲۱) ، زروان و کیش وکیلی (۳۴۱) ، مزدکیان (۳۴۵) ، سایر فرقه ها و کیش ها (۳۵۰)

فصل سوم : تاریخ ایران باستان

زمینه های مشترک هند و اروپایی (۳۵۸) ، گاهان (۳۶۰)
دین شاهنشاهی :

هخامنشیان (۳۶۹) ، اشکانیان (۳۷۷) ، ساسانیان (۳۸۲)

تشکیلات اجتماعی و سیاسی (۳۹۴)

تاریخ دوران باستان :

ماد (۴۰۳) ، هخامنشیان (۴۰۷) ، سلوکیان (۴۲۶) ، اشکانیان (۴۲۹) ، ساسانیان (۴۵۸)

منابع : ۴۸۵